

Zadanie 4.4. Opracowanie metod ekologicznej produkcji pszczelarskiej

Kierownik zadania: dr P. Skubida

Wykonawca: dr P. Semkiw

14 marca 2011 roku przeprowadzono pierwszy wiosenny przegląd pasieki i oceniono stopień jej przezimowania (liczba rodzin, które przezimowały oraz obecność i czerwienie matek, stopień wilgotności w gnieździe). Spośród 25 zazimowanych rodzin 3 rodziny osypały się z powodu strutowienia na przedwiośniu matek pszczelich i w następstwie ciągłego ubytku pszczół robotnic. Gniazda w rodzinach, które przezimowały były suche, a na plastrach nie było pleśni.

Określono siłę rodzin na podstawie liczby obsiadanych „na czarno” plastrów (średnia liczba obsiadanych plastrów, jak na wczesny termin pierwszego przeglądu była wysoka i wynosiła 6,0 plastra/rodzinę) oraz ich stan zdrowotny przez szczegółową ocenę makroskopową pszczół na plastrach po kątem obecności roztocza *Varroa destructor*. Oceniono także osyp zimowy na dennicy i pobrano próbki pszczół do badań w celu stwierdzenia obecności warrozy i nosemozy. Badania laboratoryjne potwierdziły wysoką zdrowotność rodzin.

Dwukrotnie zmierzono powierzchnię czerwiu w celu określenia dynamiki wiosennego rozwoju rodzin w pasiece:

- pierwszy pomiar wykonano podczas pierwszego przeglądu wiosennego (14.03.2011 roku) – średnia powierzchnia czerwiu to 31 dm²/rodzinę;
- drugi pomiar wykonano 21 kwietnia 2011 roku – średnia powierzchnia czerwiu wyniosła 74 dm²/rodzinę;
- począwszy od terminu wykonania drugiego pomiaru powierzchni czerwiu sukcesywnie poszerzano gniazda pszczele do czasu wykonania pierwszego miodobrania. Początkowo rodzinom dodawano plastry z jasnym suszem, następnie gniazda poszerzano ramkami z węzą, tak aby w korpusie gniazdowym było 12 plastrów (jest to stan pełnego gniazda w tym typie ula) i po uzupełnieniu gniazda każdej rodzinie dodawano korpus nadstawkowy z 11 plastrami suszu lub węży, celem gromadzenia w nadstawce czystego miodu każda rodzina w sezonie odbudowała średnio 6 arkuszy węży, co jest wielkością dużą, gdyż średnia wieloletnia w Oddziale Pszczelnictwa w pasiekach konwencjonalnych wynosi 3,5;
- w dniu 8 czerwca przeprowadzono pierwsze miodobranie, pozyskując miód wielokwiatowy. Średnia wydajność miodu dla 1 rodziny wyniosła 9 kg, co w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych w czasie wiosny 2011 roku było całkiem dobrym osiągnięciem. Analiza pyłkowa wskazała w miodzie przeważał pyłek z wierzby;
- działając zgodnie z wytycznymi dotyczącymi powiększania pasieki, jedną najsilniejszą rodzinę doprowadzono do nastroju rojowego, który zaowocował jej naturalnym podziałem, a zebrany rój stanowił nową rodzinę. Dwie pozostałe, brakujące rodziny, były utworzone na bazie odkładów z najsilniejszych rodzin (z matkami z rodzin macierzystych). Rodziny macierzyste otrzymały młode matki wyhodowane w pasiece ekologicznej;
- 29 czerwca rodziny z pasieki ekologicznej zostały przewiezione do miejscowości Zienki na plantację gryki, która w tym roku bardzo słabo nektarowała ze względu na niekorzystne warunki atmosferyczne. Miodobranie przeprowadzono w dniu 28.07.2011 roku, uzyskując średnią wydajność z rodziny na poziomie 5,8 kg;
- średnia roczna wydajność miodowa osiągnięta przez jedną rodzinę w pasiece ekologicznej w roku 2011 wyniosła 14,8 kg, co jest wielkością na poziomie średniej krajowej;

Dokonano wstępnej oceny jakości miodów z pasieki ekologicznej:

- ocenę organoleptyczną, jak zapach, smak, konsystencja i barwa wykonały 3 osoby. Ocena była pozytywna, miody spełniały warunki dla miodu wielokwiatowego i gryczanego;
- ocena zawartości wody (wg obowiązujących standardów maksymalna dopuszczalna zawartość do 20%) była przeprowadzona refraktometrem elektronicznym. Miody pozyskane z pasieki ekologicznej miały 17% wody, co świadczy o ich wysokiej jakości.

Miody wielokwiatowy oraz gryczany pozyskane w sezonie 2011 uznano za bardzo dobre jakościowo.

Dla potwierdzenia oceny wstępnej przeprowadzono dodatkowo szczegółową analizę fizyko-chemiczną obu rodzajów miodów, która wykazała, że miody z pasieki ekologicznej spełniają wszelkie wymogi dotyczące jakości miodów określone przez Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2010 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej miodu (Dz. U. 2010. 165. 1120).

- 22 lipca przedstawiciel Jednostki Certyfikującej Ekogwarancja PTRE przeprowadził kontrolę w pasiece ekologicznej i po raz kolejny uzyskaliśmy certyfikat zgodności oraz akceptację na etykiety na miód.

Pasieka ekologiczna 4 sierpnia 2011 roku była przewieziona na stałe miejsce stacjonowania.

- 10 sierpnia dokonano wstępnego ułożenia gniazd na zimę, zmniejszając liczbę plastrów w każdej rodzinie do pożądanego stanu, czyli do liczby obsiadanej w rzeczywistości przez pszczoły;
- 10 sierpnia rozpoczęto także zimowe dokarmianie rodzin, przeznaczając po ok. 15 kg cukru ekologicznego/rodzinę, podając jednorazowo 4 litry syropu cukrowego;
- wczesne rozpoczęcie dokarmiania podyktowane było koniecznością zakarmienia rodzin w co najmniej 70%, aby można było zastosować ekologiczny preparat warzobójczy. W innym przypadku mogłoby zachodzić niekorzystne zjawisko rabunków w pasiece;
- w celu zwalczania warrozy w maju i czerwcu niszczone czerw trutowy przez wycinanie go z plastrów, natomiast 4 września do uli włożono po 2 płytki preparatu Api Life Var, umieszczając je na siatkach metalowych na górnej powalce uli, po uprzednim wyjęciu beleczek międzyramkowych. Zużyte płytki usunięto z uli 19 września. W celu zwiększenia skuteczności zwalczania roztocza *Varroa destructor* rodziny otrzymały dodatkowo po 1 płytce Api Life Varu, podzielonej na 2 części i zastosowanej w miejscach poprzednio użytego preparatu na okres 1 tygodnia. Po 7 dniach płytki usunięto z uli;
- założono uprzednio wyjęte beleczki międzyramkowe i zabrano z uli podkarmiaczki;

- ostatecznie ułożono zimowe gniazda. W roku 2011 zazimowano rodziny średnio na 8 plastrach, czyli były silniejsze niż w roku 2010;
- 3 listopada zastosowano kwas szczawiowy jako środek kontrolny, stosując 5 ml kwasu/uliczkę obsiadaną przez pszczoły. Średnia skuteczność Api Life Varu była wyższa niż w roku 2010 (11,2%), ale jest zbyt niska (21,8%), aby skutecznie zwalczać warrozę.